СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 145. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 24. червня, 1927. VOL. XXXV. No. 145. Jersey City, N. J., Friday, June 24, 1927. THREE CENTS

КЛОПІТ УРЯДУ З ПОДАТКОВОЮ НАДВИШКОЮ

СПОДІЄТЬСЯ ЗАВЗЯТОЇ БОРОТЬБИ ЗА ОБНИЖЕННЄ ПОДАТКІВ.

ВАШИНГТОН, 22. червня. — Остаточні обчислення суми податку, заплаченого федеральному урядови за сей рік, показують, що уряд буде мати 600 міліонів долярів більше, як виносять його розходи.

Ся надвишка є причиною неамолі журби уряду, який знає, що чим більша надвишка, тим тяжче буде погодити ріжні суперечні інтереси, домагаючися зниження своїх податків. О завзяту боротьбу тут не тяжко.

Грін, голова комітету приходів у палаті послів, каже, що уряд не може втяти податки на більше, як на 300 міліонів долярів, і тому радить бути дуже осторожним з обнижуванням.

ПІВ МІЛІОНА ЛЮДИЙ ДОМАГАЄТЬСЯ ПЕТИЦІЄЮ НОВОГО СУДУ ДЛЯ САКА.

ГУБЕРНАТОР ФУЛЕР ДІСТАВ КОЛЬОСАЛЬНУ ПЕТИЦІЮ ЗА БЕЗСТОРОННИМ СУДОМ.

БОСТОН, 22. червня. — В канцелярії губернатора стейту в стейтовім будинку доручено нині петицію від безсторонної публики, яка має коло пів міліона підписів, а котра домагається від губернатора скасовання першого суду проти Сака й Ванцетті та зарядження нового.

Петиція була навинена на два величезні веретена та понесли її троє людий з Комітету Сака й Ванцетті. Кажуть, що такої довгої петиції ще ніколи не предкладали губернаторови сього стейту.

Дорадний комітет губернатора Фулера ще не відбув свого першого збору.

БЕРД ЗНОВА ВІДКЛАДАЄ СВІЙ ЛЕТ.

СИМ РАЗОМ ЗДЕРЖУЄ ЙОГО „МУР МРАКИ" НА ОКЕАНІ

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Ричард Берд мусів знова відложити свій вилет у дорогу до Парижа, бо на дорозі стоїть вал мраки, який розійдеться хиба десь коло суботи. В других місцях його дороги панують знова сильні бурі.

Летун сильно невдоволений зі сього відкладання лету, але він каже, що він не може пускатися на ризиковний лет, бо ціллю його лету не є доказати, що перелетіти можка, але що можна перелетіти безпечно.

ПРОЗВАЛИ ГОРУ ГОРОЮ КУЛИДЖА.

ЛЕҐІСЛЯТУРА СТЕЙТУ САВТ ДАКОТИ ВДЯЧНА КУЛИДЖОВИ ЗА ВАКАЦІЇ В СТЕЙТІ.

ПІЕР, Савт Дакота, 22. червня. — Леґіслятура сього стейту ухвалила нині перемінити назву верха Шіп Мавнтін, звісного теж під іменем Лукавт Мавнтін, на Мавнт Кулидж. Резолюція каже, що гору казивається іменем Кулиджа за те, що він „приїхав до нас на літні вакації".

Гора є другою з ряду щодо висоти в ряді горбів у так званих Блек Гилз.

НЕПОСЛУШНИЙ СВІДОК СТАВ „ЧОЛОВІКОМ БЕЗ ВІТЧИНИ".

УРЯД ВІДКЛИКАЄ ПАШПОРТ СВІДКА-ВТІКАЧА.

ВАШИНГТОН, 22. червня. — Департамент стейту відкликав пашпорт для Блекмера, котрий не хотів вернути до краю, щоби станути за свідка на процесі проти Алберта Фола, бувшого міністра нутрішних справ, якого уряд обжаловує за обманювання федерального уряду на спілку з відомим нафтярем Гарі Синклером.

Блекмер живе тепер у Франції, а через відкликанне пашпорту він тратить перед французьким урядом становище американського горожанина, і тим самим стає людиною без вітчини.

ЗРІСТ ЧИСЛА САМОВБИЙСТВ В АМЕРИКАНСЬКИХ МІСТАХ.

НІЯКОЇ ЕПІДЕМІЇ САМОВБИЙСТВ СЕРЕД СТУДЕНТІВ НЕМА.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Статистичне бюро одного з найбільших асекураційних підприємств обчисляє, що число самовбийств в американських містах зросло за один рік зі 151 на кождих 100,000 душ населення на 159.

При тому стверджено цікаві факти, як приміром те, що найбільше самовбийств припадає на Каліфорнію, яка славиться як найкраща частина Америки. Рівночасно стверджено, що нема ніякої епідемії серед студентів, про яку вже від довшого часу загально говориться.

ДИТИНА ЯК ЗАЛОЖНИК ЗА ДОВГИ.

МАТИ ДОБИВАЄТЬСЯ СВОЄЇ ДИТИНИ, ЗАДЕРЖАНОЇ ЗА 180 ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Пані Наталія Филипс дістала від суду приказ, яким суд наказує пані Джосефіні Емилії віддати 3-літного сина першої, якого друга мала задержати як заложника за 180 долярів, позичених позовниці.

Пані Филипс мала позичити від пані Емилії 180 долярів і зобовязалася сплачувати сей довг місячними ратами по 18 долярів. Емилія мала за той час держати її дитину як запоруку сплати довгу. Коли мати захотіла сплатити довг зараз і забрати дитину, Емилія відмовилася віддати дитину.

ПОМЕР ВІД МУНШАЙНУ.

В Бофало, Н. Й., Франц Музерський був у гостині в Івана Чумінського, котрий приймав його самогонкою. Тоїсамої ночі Музерський помер нагло таки в Чумінського.

Призваний лікар ствердив, що він помер наслідком отроєння муншайном.

НОВИЙ РОЗСТРІЛ В РОСІЇ.

МОСКВА, 19. червня. — В Красноярську засуджено і розстріляно Сергія Манєва, бувшого офіцира в армії Колчака.

Він тепер був прикинувся комуністом; дістав урядове місце і убив 20 большевиків.

ВИРОД.

У Варшаві на вулиці найдено 70-літню старушку Анну Мороз з Вишкова. Була вона непритомна, мала потовчену голову. Коли прийшла до свідомости, подала до відома властей, що до Варшави привіз її зять Александер Козинський, щоби тут примістити старушку в шпиталю чи захисті. Це йому не вдалося і він викинув старенькy тещу на вулицю, а сам поїхав домів. Козинського арештовано.

ПШЕНИЦЯ УКРАЇНКА.

Уповажнена представниця Совєтського Союза в Мексику, Олександра Коллонтай, звернулася до Цукротресту в Харкові, щоби прислав до Мексика зразки пшениці українка, яку хотять розвести в Мексику.

Слід завважити, що тому 50 літ спроваджено на засіви українську пшеницю до Злучених Держав.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ЗАТРОЄННЄМ.

Добре ходити дітям босим у літі, бо се дуже корисне для здоровля. Але не треба їм дозволяти ходити босо там, де повно всякого сміття і нечистоти. Тоді легко скалічити ногу і затруїти кров.

Позавчера в Филаделфії наступив на старий заржавілий цвяшок 6-літний хлопчина Йосиф О'Бріен і скалічив ногу. Ржа доразу затруїла кров хлопчині і він помер у півтора години по скалiченню.

КУДИ ІДУТЬ ГРОШІ З ПОДАТКІВ У СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ?

Париська соціялістична газета Ле Пепль (нарід) представляє финансову господарку Совєтського Союза.

Вона пише:

Річний буджет Совєтського Союза виносить 4,500,000,000 золотих рублів (2,250,000,000 долярів).

З того третина іде на військо і цілі.

Чека (тайна поліція) річно пожирає 72,000,000 карбованців, а російська комуністична партія на пропаганду в Совєтському Союзі і за кордоном пожирає аж 400,000,000 рублів ($200,000,000) річно народнього гроша.

Не диво, що не стає гроший навіть на „будівництво нової соціялістичної культури".

УКРАЇНЕЦЬ ІМЕНОВАНИЙ УЧИТЕЛЕМ У ГАЙСКУЛІ.

Як подає Вилкс-Баре Рекорд з 21. червня, гр. Григорій Герман, відомий зі своєї діяльности в ріжних нюйорських товариствах, член відділу 99. У. Н. Союза, став іменований учителем висшої школи в Вилкс-Баре, Па.

Гр. Герман буде учити там німецької мови. Він учився в Лафієт Коледж в Істон, Па., та на Колумбійськім університеті в Ню Йорку.

УКРАЇНЕЦЬ ПОКІНЧИВ ВІЙСКОВУ АКАДЕМІЮ.

Між студентами Американської Військової Академії у Вест Пойнт, Ню Йорк, що покінчили школу та дістали степень лайтнанта сього року, є гр. Теодор Калакука, син відомого українського громадянина зі Скрентону, Па.

Гр. Калакука поданий у списі студентів сеї академії між найкращими учениками.

ЧОГО ДОМАГАЮТЬСЯ УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНЕ ВІД КОМУНІСТІВ.

На окружних зїздах Київщини, які відбуваються тепер під проводом комуністів, виступають дуже часто селяне з ріжними домаганнями. Особливу увагу звертають вони на просвітні справи. Усі промовці говорили, що село не задовольняється вже початковою школою, а бажає професійної й висшої освіти. Селяне вимагали щоби поширити сітку господарських шкіл.

На цих зїздах дорікали вони комуністам за безробіття на селі. Всі бажали пониження цін і виказували, що кооперація тепер не виконує свого завдання, бо всі прибутки забирають кооператори, яких нераз більше, як їх потрібно. Такий стан панує не тільки в кооперативах, а майже у всіх господарських установах.

Нарешті багато говорили про неспокійні часи, про хуліґанів і грабіжників. Селяне домагалися, щоби суди строго карали за грабунки й хуліґанство. А то буває таке, що грабіжників звільняють і вони, ще більше смілі, роблять своє діло дальше. Місцева поліція не вміє, як треба, виконувати своїх обовязків і селянам немає спокійного часу для своєї праці.

НАПАД У ЛІСІ.

В лісі за Личаківською рогачкою (коло Львова) робітникови з Підборець Павлови Кальві трапилася ось яка пригода: на нього напав Ілько Огінз з револьвером в руці і примусив скинути з себе ібрання і чоботи. Перебравшися в убрання Павла і взувшись у його чоботи, бандит утік.

БІЙКА В ШЛЕСЬКІМ СОЙМІ.

В шлеськім соймі на днях промовляв Корфанти, ватажок польського повстання на Шлеську, один з провідників польської правиці і гешефтяр першої кляси. Він образив посла Войкіса. Цей так розюшився, що перевернув трибуну, з якої промовляв Корфанти, а опісля ще й набив його.

ВІЙНА ВІЙНІ.

З Москви повідомляють, що бувший редактор російської газетки Новий Мір із 5-ої улиці в Ню Йорку, Микола Бухарін, а тепер голова „комінтерна", виголосив там промову, в якій сказав:

— Ми видаємо війну війні. Війну капіталістичному світови в обороні російської і китайської революції. Ми потрясемо усею капіталістичною системою світа.

Підчас його промови навіть бакса, на якій стояв не потрясласе.

МІЖ ЛЯХАМИ НЕ РОБИТИ РІЖНИЦІ.

Один з активних членів „Західно-української Національно-революційної Організації" пише до часопису „Український Революціонер" таке: „Розмовляючи з нашими людьми, часто приходиться чути от що: „Бідний польський народ так само терпить, як і український. Нас гноблять пани та урядники, а не біднота". Не знаю, як хто дивиться на це, а мій погляд от такий: Боротьба з ворогом о найвище добро, це є о нації і державу, не може мати ніяких вийнятків та ограничень, бо, творячи такі вийнятки, ми самі себе ослаблюємо. Ми повинні вчитися від ворога, який також нас не ділить на кляси, а нищить загалом, і одинокою упривілейованою клясою в ньому є наші хруні. Наше „Вірую" мусить бути таке: Польське населення, се польська сила, а наша кормига. Кождий Мазур, се польський вояк. Ми не смієм сказати, що польський селянин не винен. І найбідніший з них рад, щоби Польща над нами панувала і певно донесе урядови, коли довідається, що Українці роблять який заговір проти Польщі. Кождий Поляк-Мазур на нашій землі, се сторож і підпора польської окупації і гнету. Він виховує дітий для Польщі, він піддержує польську роботу проти української, він є інструментом в руках польського уряду проти нас. Він може на зверх показуватися нешкідливим і мирним, але ми знаємо Ляхів з нашої історії. Для нас кождий Поляк, без ріжниці стану, кляси, освіти і віку, се — „ворог".

ПОЖЕЖА.

В селі Мощениці, на Любачівщині, вибухла вечером пожежа в стодолі Івана Андрухова, яка почалася від необачно залишеної в стодолі ліхтарки. Наслідком сильного вітру пожежа перекинулася на сусідні господарства. В короткому часі згоріло цілковито 10 господарств, то значить мешкальні доми й всі господарські будинки. Загальну шкоду обчисляють на 50,000 злотих.

СТАН ОБЛОГИ В БЕСАРАБІЇ.

Румунський уряд оголосив загострений стан облоги в 20-км. прикордонній смузі в Бесарабії. Загострення це є наслідком концентрації радянських військ здовж румунського кордону.

ПРОФЕСОР ЩЕРБАКІВСЬКИЙ ПОПОВНИВ САМОВБИЙСТВО

НЕПОРОЗУМІННЯ В ІСТОРИЧНОМУ МУЗЕЮ ПРИЧИНОЮ ТРАГІЧНОЇ ПОДІЇ.

КИЇВ, в червні. — Відомий український учений професор В. Щербаківський кинувся в Дніпро і затонув. По кілька годинних пошукуваннях зайдено вкінці мертве тіло. Поховано його на Лаврівськім цвинтарі.

Проф. Щербаківський написав перед смертю письмо до директора Історичного Музея, в якім покійний працював і подав, що в Музею повстала така атмосфера, що унеможливляла покійному всяку працю та спричинила його трагічний крок.

Кажуть, що саме директор Музея Кудринов і його помішник виноваті в тій трагічній події. Суд веде над тим слідство.

Покійний проф. Щербаківський був визначним українським ученим, який студіював архітектуру ріжних народів, а зосібна українську. Полишив нам богато цінних праць. Деякі видання були друковані у Львові. Особливо гарно представлялося його видання старовинних наших церков.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ ДЕБАТУЮТЬ, АЛЕ БЕЗ РЕЗУЛЬТАТУ.

НАЙБІЛЬШ ПОДАТЛИВИМИ ЯВЛЯЮТЬСЯ ЯПОНЦІ.

ЖЕНЕВА, 22. червня. — Америка обстоює далі при своїй позиції поширити ухвалену в 1922 році у Вашингтоні скалю 5—5—3 не тільки на броненики, але й на иншого рода кораблі як кружляки, міненосці і субмарини. Англія знова цему противна і твердить, що числа кружляків і субмарин зменшити її годі, бо від них залежить її держава еґзистенція. Зате Англія погоджується на зменшенне тонажі всіх родів военних кораблів, а це спричинилоби велике облегчення в коштах.

Кажуть, що пропозиції през. Кулиджа не є дефінітивні та що тут можлива дискусія і уступки. По тій причині загально думають, що конференція таки прийде до якоїсь згоди, тимбільше, що Японія настроєна дуже миролюбиво. Вона рада би довести до певного порозуміння в справі ограничення зброєння на морі а навіть хотіла би дійти до подібного порозуміння в справі Пасфіку.

ОСУДЖУЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКІ РОЗСТРІЛИ.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ МОСКОВСЬКИХ РЕПРЕСІЙ, ДОКОНАНИХ З ПРИВОДУ ВБИЙСТВА ВОЙКОВА.

ЛОНДОН, 22. червня. — Генеральна Рада Трейдюнійного Конґресу і еґзекутива Партії Праці як репрезентанти робітничої думки в Англії оголосили протести проти масових розстрілів, яких допустилися совіти у відплату за вбийство совітського посла Войкова у Варшаві. Така відплата, кажеться в маніфесті, є звичайним дикунством, непрактиковним в цивілізованім світі.

РЕФОРМУЮТЬ ПАЛАТУ ЛОРДІВ.

ХОЧУТЬ ЗРОБИТИ Ї ЖИВОЮ ІНСТИТУЦІЄЮ.

ЛОНДОН, 22. червня. — Теперішний англійський премієр Болдвин пне всіми силами до цего, щоби парлямент як найскорше перевів реорганізацію палати лордів. Та справа так заінтересувала всіх членів палати, що коли мала відбутися дебата на ту тему, всі члени прибули на засіданнє о годину скорше як треба було і вже тоді зачали дебатувати. Такого випадку не память в історії палати лордів, де місця світять пустками дуже часто при вирішуванню найважніщих справ.

В дебаті над реорганізацією підносилися голоси, щоби в першу чергу обмежити число того рода вірилістів як єпископів а рівнож і тих лордів, що попадають в палату титулом наслідства. Велика більшість заявляється за тим, щоби членів палати назначували політичні партії.

ЛЕТУНИ В БУДАПЕШТІ.

БУДАПЕШТ, 22. червня. — Американських летунів Чеймберліна і Левина витали дуже урочисто. Напроти них вийшов архикнязь Йосиф Франц Габсбург і угорські міністри и тисячі народа. Летунів обдаровано ріжними дарунками. По приняттю відлетіли вони назад до Відня, звідки виїдуть до Праги, Марієнбаду і Варшави. По тім вернуть через Париж до Америки кораблем.

ХОЧУТЬ ЗАОСТРИТИ РОЗВОДИ.

ЗАКИДУЮТЬ СУДАМ, ЩО ТРАКТУЮТЬ ДУЖЕ ЛЕГКО СПРАВУ АМЕРИКАНСЬКИХ РОЗВОДІВ.

ПАРИЖ, 22. червня. — Президент Судового Трибуналу Департаменту над Секваною зарядив, що всі американські розводові справи мають бути предложені йому передом до провірення і апробати, бо зростають нарікання на паризькі суди, будьто би вони давали дуже легко богатим Американцям розводи, не провірюючи фактичного стану, а навіть місця замешкання. Французькі закони дуже острі, коли ходить о розводи французьких горожан, але що до чужинців легкі. По тій причині богаті Американці тисячами ідуть до Парижа і там розводяться.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФАКТИ ПРО ІМІГРАНТА А ПРОПАГАНДА

В Америці завівся від якогось часу звичай приписувати іміґрантови найріжнійші провини. Сей протиіміґрантський настрій скріпився головно від війни, коли, як звичайно, вживається ріжних горячих кличів проти ворога, а ті кличі відтак переноситься на всіх „чужинців". Організації, такі як Ку-Клакс-Клен, причинилися немало до поширення протиіміґрантського пустомельства.

Що богато з тих балачок проти іміґрантів є якраз таким пустомельством, се час від часу признають поважні американські діячі та інституції. Сими днями мали ми нагоду чути дві такі заяви.

Промовляючи на гробі Невідомого Жовніра, заступник міністра війни заявив, що іміґрант робить більші жертви зі себе, щоби добитися американського горожанства, як робить людина, що вродилася американським горожанином. Він говорив далі, що відвага, витревалість і енерґія іміґранта є важними чинниками в поступі Америки. „Зрештою", — говорив він, — „ми всі є іміґрантами. Нашу державу прецінь основано 150 літ тому. Не булоби Злучених Держав, якби не було тих відважних людий з усіх закутин Европи, що прийшли сюди, запалені піонірським духом".

Ще цікавійша заява Нюйорської Милосердної Організації. Вона є рішучим запереченням відомого закиду протиіміґрантських загорільців, що, мовляв, богато іміґрантів не вміє дати собі раду в сьому краю та стає публичним тягарем, себто спускається на удержання громадянства, чи то уряду чи громадянських інституцій. Отже згадана організація запевняє на основі зібраних нею фактів, що більшість людий і родин, які побирали публичну поміч, становлять таки не іміґранти, а американські уроженці. Люди, що прибули сюди не давнійше, як 5 літ, становили тільки 5 процент, себто одну двайцяту, загального числа людий, підпираних громадянською допомогою.

Зі сеї заяви виходить, що іміґранти вміють давати собі раду в Америці, хоча се для них чужий край, з чужими людьми, чужими умовами життя й праці, і вміють давати собі раду не гірше як родовиті Американці.

При тій нагоді не можна забувати на те, що одним з головних чинників, який помагає іміґрантови жити в новім краю та покладатися щодо свого удержання не на суспільну поміч, а на себе самого, є іміґрантська запомогова організація. Якби не та запомогова організація, то сотки тисяч іміґрантських сиріт і вдів булиби примушені шукати допомоги в американських милосердних інституціях. Отсе є служба іміґрантського допомогового товариства, того самого, яке також час від часу лають всякі мало думаючі загорільці.

КОМУНІКАТ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ДЛЯ ОБОРОНИ УКРАЇНСЬКОЇ ГР. КАТ. ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ.

На відбутім дня 21. червня в Филаделфії, Па., засіданню Центрального Комітету Оборони укр. гр. кат. церкви в Америці обговорено теперішну стадію церковно-народної боротьби і рішено забрати прилюдний голос у слідуючих справах:

КОМІТЕТ І ЦЕРКОВНО-НАРОДНА БОРОТЬБА.

Центральний Комітет являється висловом зорганізованої і загально-народної боротьби українських гр. кат. парохій проти нещасної, бо рутенської народної і церковної політики гр. кат. єпископа д-ра Богачевського. Він є виразом протесту: проти впливів Польщі не тільки в нашім народнім, але й у церковнім життю; проти признавання укр. гр. кат. єпископом польсько-римського конкордату; проти розбивання чи підкопування побудованих нами народних організацій; проти примусового целібату, латинщення обряду і ломання церковної традиції; проти непошановання церковною памяти наших національних і цілим народом шанованих народних геніїв; проти зневаги засад демократії, на яких наш нарід тут виховується і які навчився шанувати; проти насильного защіплювання при помочи церкви Скоропадщини і розбивання в той спосіб нашого народа на іміґрації; проти втягнення наших церковних громад у затяжні процеси о право власности до зложеного народом церковного майна.

84 парохій висло делєґатів на Церковний Конґрес і ті делєґати вибрали Центральний Комітет та наложили на нього обовязок стояти в укр. гр. кат. церкві в Америці на сторожі загрожених церковних і народних інтересів. Боротьба, яка розгорілася серед вірних, захопила цілу дієцезію. Взяла в ній активну участь і значна частина духовенства, яка виступила навіть кількома наворотами з прилюдними заявами, в яких піднесла, що укр. гр. кат. церква стоїть в Америці з приводу політики еп. Богачевського над берегом пропасти. Сорок кілька громад відмовилося платити єпископови катедратик і присилали його до рук Комітету.

Сам знова Центральний Комітет старався в міру своїх сил задержати контакт з поодинокими парохіями та допомагати їм радою чи в иний спосіб у їх конфліктах з еп. Богачевським.

Центральний Комітет як і всі вірні прийшли незабаром до переконання, що ні добре слово, ні розклад ні цілковитий упадок дієцезії не завернуть еп. Богачевського з його дороги. По добрій волі не віддасть він рівнож людям церковного майна. Треба отже змушувати його до цего хиба процесом, що й многі громади вже зробили.

Всі здаємо собі справу з того, що доперва відобравши церковне майно, або вирікшися його там, де його не можна відобрати, громада як цілість буде в силі зірвати з еп. Богачевським фактично і вирішити церковну проблему так, як наказує їй совість і національна честь.

В часі тої боротьби зайшов одначе один факт, на який мусимо звернути увагу. Є нім:

СПРАВА ПІДПИСАННЯ СВЯЩЕНИКАМИ ВИМУШЕНОЇ НА НИХ ЗАЯВИ.

На приказ Ватикану вислав Апостольський Делєґат у Вашинґтоні заяву, яку мали підписати всі ті священики, що публично від імени священичого товариства заманіфестували були свою солідарність з тою церковно-народною боротьбою, яку повели укр. гр. кат. парохії. В тій то римській заяві мали ті священики під канонічним послухом осудити на приказ Риму свій виступ в обороні прав, привілеїв та традиції укр. гр. кат. церкви та заявити свій безоглядний послух еп. Богачевському.

Супроти цего, що більшість священиків ту опідлюючу українську душу заяву під напором Риму таки підписала і в той спосіб зломала свою дотеперішну солідарність з вірними в боротьбі укр. гр. кат. церкви о привернення належних тій церкві прав і привілеїв і о звільнення її зпід польських впливів, Комітет стверджує, що той поступок священиків не годиться з честю священика як характерного і патріотичного українського громадянина.

Поза тим Комітет вважає підпис цеї заяви нічим иншим як тільки одним з інцидентів боротьби і заявляє, що цей факт не має ніякого впливу на дальшу акцію Комітету, бо Комітет свідомий того, що рішаючим чинником у тій боротьбі буде постава самих церковних громад, бо тільки від того, чи ті громади виконають як найточнійше це, що на Конґресі ухвалювали, буде залежати остаточний вислід боротьби. На всякий случай Центральний Комітет заявляє, що

БОРОТЬБА БУДЕ ВЕСТИСЯ ДАЛІ

в тім самім напрямі, що досі, тільки в більшім розмірі. Вона буде менш голосна на словах і заявах, але зате обнята в більш конкретну форму, а щоби можна було зорієнтуватися як слід в настроях громад та рішитися на певні нові конкретнійші форми боротьби, Центральний Комітет просить церковні громади, щоби придержувалися всіх ухвал Конґресу, та щоби задержували церковний маєток в своїх руках там, де його мають, а де не мають, хай поробляють негайно рішучі кроки в ціли леґального переребрання належного їм майна.

Центральний Комітет просить далі церковні громади скликати парохіяльні мітинги, на яких належить обговорити слідуючі питання:

1) Що думає громада про теперішний стан церковно-народної боротьби. Чи думає ту боротьбу далі вести з Римом, чи шукати вирішення нашого церковного питання поза Римом.

2) Як стоїть справа з церковним майном, на кого воно записане. Чи громада згідна пірвати цілковитий звязок з єпископом Богачевським навіть у тім випадку, колиб не могла відобрати від нього свого майна.

3) Чи громада заявляється за скликанням нового церковного конґресу.

Відповіди на ті питання мають наспіти до Комітету найдалі до дня 1. серпня 1927 р. Яка громада не відповість до цего речення, тоту будемо вважати за таку, яка вирікається дальшої боротьби і піддається теперішній рутенській політиці еп. д-ра Богачевського.

Всі відповіди, в яких належить подавати саму правду, мають бути підписані парохіяльним урядом. В таких громадах, в яких священик чи його парохіяльний уряд не хотіли би скликати парохіяльного мітинґу, належить поступити так, як се було при виборах делєґатів на Конґрес. Хай громада скличе мітинґ поза урядом.

Всі ті відповіди возьме Центральний Комітет під розвагу та вирішить згідно з баженням громад справу нового церковного Конґресу та дальшу програму боротьби. Всі відповіди належить слати на руки секретаря:

M. Darmohray,
809 N. Franklin St.,
Philadelphia, Pa.

Українські Громади. Спокійно і розважно, як пристало на людей, віруючих в побіду правди, продовжуймо наше чесне діло, яке не має ніякої иншої ціли а тільки добро нашого поневоленого народа і нашої поневоленої церкви. Памятайте, що шінфейнерські повстанці підняли Деблинське повстання, хоч знали, що його програють та що це ґеройство переплатять дорого жертвами крови. Але підняли, щоб переломати вже раз рабську традицію. І в той спосіб загріли Ірляндців до тої боротьби, що принесла їм вкінці вільну Ірляндську Державу. Отсе є той єдиний шлях, по якому повинні йти всі поневолені, по якому й ми ступаємо.

За Центральний Комітет для оборони української гр. кат. церкви в Злучених Державах:
Т. Грицей, предс.; М. Коцюк, заст. предс.; М. Дармограй, секр.; І. Ваверчак, касієр; Гр. Пипюк, М. Біян, І. Іванишин, контрольори.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

А ДЕ НАШІ УКРАЇНЦІ?

Читаю в нюйорських газетах, що з міської колеґії сього міста дістало сього року степень 922 студентів. Додає газета, що се найбільша кляса в історії сеї школи.

Прочитавши таке, я подумав собі: Сеж тільки одна школа. А таких шкіл є в Ню Йорку богато. Відай кількананцять. А кожда з них викине сього року по кількасот студентів.

Далі я став читати імена покінчених студентів, або як у нас кажуть, абітурієнтів. Я читаю нераз у старокраєвих газетах списи абітурієнтів ґімназії, реальної школи або семинарії, то я хотів собі й тут дізнатися, кілько там є Українців. Українців особно не списано, то треба було дивитись на всі імена за порядком.

Став я переглядати всі девятьсот імен. Час від часу попадало славянське імя, але зі складу видно було зараз, що се або польське, або чеське або московське імя. Попадали декоди імена, що могли бути українські, але коло них зараз перші імена такі, як Натан, Абрагам, Айзик, Соломон, Самуель. Видно, Жиди зі славянських країв. Певно немало з них з України родом. Може декотрий з них і каже, що родився на Україні. Але справдішних Українців нема.

На девятьсот імен ні одного Українця. Аж спотився я, переглядаючи сі імена, але Українця не найшов.

Став я тоді рахувати: в Ню Йорку є, кажуть, наших Українців є 25,000. Коли Ню Йорк має 6 міл. душ, то в міській колеґії понайменше сього року „здати матуру" хоч яких 4 Українці. А тут ані одного Українця!

Я певний, що в тій колеґії є всякі народи. Не лишень білі, але й жовті люди, є певно Китайці, і Японці, і Індіяни, і є певно Мурини, якими ми деколи погорджуємо за „дикість". Отже є й „дикі" Мурини, подумав я собі, а тільки нема Українців, тих, що то все й всюди нарікають, що їм Ляхи й Москалі не дають нагоди до науки.

І. О.

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(34)

— Коли так, то ходім тепер просити Решида, щоби тебе взяв з собою. Погано буде, як він, або отаман ґалєри не схоче.

Богдан і Туґай вернули назад до Перекопу. Решид вже не спав і нетерпеливо дожидав бея, бо прийшла вість, що ґалєра вже під Перекопом. Туґай ще не дав своєї данини. Аж тепер приніс мішок монет, самих золотих. Решид почислив, беєви дав посвідку і золото всипав до скрині, де вже було золото від хана і від инших беїв Криму.

На се, щоби на ґалєру взяти Богдана, як свого товариша, Решид зразу не хотів згодитися. Казав, що на сій ґалєрі, окрім вибраної обслуги судна, можуть бути тільки службовики султана. Аж коли бей всунув йому в руку пару золотих монет, Решид змяк. Згодився, але під умовою, що возьме Богдана тільки переодягненого за Турка і як Богдан зобовяжеться ніяким способом не виявити, що він не Турок. Хмельницький котрий по турецьки говорив добре, переодягся. З сим не було клопоту, бо в гардеробі бея були найріжнійші одяги. Як би треба було, то вичепурив би й православного митрополита і поставив би папу римського. Коли Богдан тоті беєви віддати червінці, які сей дав за него Решидови, бей не приняв.

— Вони й так разом з моєю даниною, ще й з грубим процентом вернуть в мою кишеню, — шепнув. Коби тільки Бурлаєви не похоплялася нога, та щоби ти вийшов цілий!

Коротко, бо Решид квапив, Богдан розказав шуринови, що наважився. Хоч Сомко відраджував, Богдан своєї постанови не змінив. Сомко в товаристві двох уланів бея відїхав до Дніпра. Крізь Запороже поїхав до Суботова, щоби заопікуватися родиною і господарством шурина. Богдан переодітий за Турка, з Решидом і його слугою, що двиґав скриню з золотом, пішов до ґалєри. Отаманови ґалєри Ашікови Решид сказав на Богдана, що то його товариш в уряді. Ашік не дуже був вдоволений з того, що Решид ще привів когось на ґалєру, але приняв його. З Решидом і иншими на ґалєрі Богдан балакав по турецьки. Очивидно, балакав як найменше, щоби виговір і брак якого слова не обличили його. Він не забув про сиґнали для Бурлая. Але до Варни ще було далеко. Однак Богдан вже заздалегідь приготовлявся до сеї роботи, щоби потому, коли ті сиґнали вже будуть потрібні, ніхто на ґалєрі не звертав уваги на се, що він в ночи, замість спати, сидить на краю ґалєри, вдивляється в нічну пітьму і раз у раз чистить люльку, витріпуючи недопалений тютюн в море. Щоби всі на ґалєрі привикли до того, Богдан зараз таки, ще в білу днину сів край ґалєри по її лівім боці і раз коло разу стукав люлькою в опоясанє ґалєри і витріпував в море. За кождим разом, коли бравси наново напихати, щоби закурити, витріпував решту, що будьтоби ще була в люльці, і завзято чистив її. Роблячи се тільки на те, щоби люди на ґалєрі привикли до сеї звички, він люльку витріпував тільки тоді, коли хтось коло него на краю ґалєри крутився. Бувало, що й сам підходив до них. Вже знаючи його звичку, ніхто не дивувався, що в ночи десь колись поза ґалєру сиплються іскри.

Саме тоді, коли ґалєра відчалила від Очакова, де Решид відобрав для султана мішок золота, на лавці під барієрою на лівім краю ґалєри сиділи два Турки з обслуги ґалєри, Абас і Омар. Абас був нічним наставником гребців, Омар пушкарем. Богдан, що тоді проходжувався по ґалєрі, запримітив, що, коли тільки він переходив попри них, вони замовкали. Цікавий, про що вони балакають, зупинився пару кроків до них і сів на лавці. Вийняв свою люльку, випорпав, витріпав і став напихати. Коли він сідав на лавці, Турки знов затихли.

По хвили Абас шепнув до Омара, але так, що Хмельницький вчув.

— Чорт надніс сюди сего люльочника. Не дасть докінчити розмови!

На щасте Богдана, Абас і Омар саме в тій хвили дивилися в сторону щезаючого Очакова і не бачили, як він, почувши сі слова, здригнувся і здивований глянув на них. Богдан здивувався, бо Абас забалакав до Омара по польськи. Вже й раньше Богдан чув їх, як між собою балакали. Тоді вони балакали по турецьки. Тепер, коли ґадали, що ніхто їх не чує їх, балакали по польськи. Показалося, що вони не Турки, а Поляки, котрі з сим на сій ґалєрі чогось таяться. З того, що вони балакають по польськи, Богдан доміркувався, що обговорюють якусь тайну і не хочуть, щоби хтось підслухав їх.

Богдан зараз похопився. Він, неначе не чув і цілком не запримітив їх, став і собі глядіти в сторону Очакова. Витріпавши ще раз будьтоби зле напхану люльку, став поволи, флеґматично чистити її. Чистив, витріпував, напихав, запалював.

— То Турок, не розуміє нас, Омар відповів Абасови, також по польськи. — Можемо сміло далі балакати. Як на нашу розмову взагалі зверне увагу, то що найбільше буде цікавий, якою мовою балакаємо і з яких ми сторін.

— Ануж буде такий цікавий, що приступить до нас і спитає, що то за мова?

— Тоді скажу йому, що в царстві падишаха більше всяких народів і племен, як вошей в його волосю. Тих племен, що зір на небі, а кожде племя має свою мову. Наша мова калмурська.

— Де Калмури живуть? — спитав Абас. — Мені треба знати, бо він готов спитати мене.

— Калмури цілком не живуть. Такого народу і такої мови немає нігде в світі. Таку мову і такий народ, які є, хоч би в найдальший закутині світа, не можна згадувати. Про такі мови, які справді є, може знати кождий дурак, отже й сей Турок. Спіймав би нас на брехни. Але ніякий вчений не може рівно сказати, що такої, чи сякої мови нема. Як люльковчист буде цікавий і спитає, то скажу йому, що Калмури живуть в південнім Єгипті. Він, хоч би сам був з тих сторін, увірить, бо там, що крок, то инша мова.

— А як він розуміє польську мову? Він мабуть купець. Купці бували люди, витираючі собою всі кути світа, знають неодну мову.

— Будь що будь, він польської мови не розуміє.

— Відки знаєш? Ти може балакав коли до него по польськи і він витріщив на тебе очи?

— Я до него ще не приступав. Як би він розумів, то вже був би показав се. Тепер ми говоримо цілком голосно. Якби розумів нас, то був би зараз, по перших наших словах причепився до нас і забалакав би. Або був би бодай глянув на нас здивований, що на турецькій ґалєрі служать Ляхи.

— Він справді не звертає на нас уваги, — замітив Абас, успокоєний Омаром. — Отже тоді зараз розкажу тобі, чого я тебе позвав на ту ґалєру, бо не скоро буду мати нагоду до добої балачки з тобою.

— Я також хотів би як найскорше знати, що в траві пищить. Як би не те, що до сеї пори я все добре вийшов, ідучи за твоїм покликом, був би мене ніхто не витягнув на море. Хоч з мене пливак несогірший, волію промишляти суходолом. Земля під ногами певнійша, як та глубока вода під дошками. Куди ґалєра везе нас? Де будемо мати роботу?

— Робота буде таки на сій ґалєрі.

— Не вже? — Омар спитав здивований, глядячи на Абаса недовірчиво. — На султановій ґалєрі з такою вірною, випробованою обсадою? І з таким Куршудом, таким намісником вірним псом? Його Іслям-паша на те придав до султанової обсади ґалєри, бо хто на горячім попікся, той на зимне дує. Куршуд стократними очима дивиться на все те, що на ґалєрі діється; стократними ухами наслухує, що говориться. Він самому Ашікови не вірить.

— Ти ще не знаєш, в чім діло. Не знаєш, нащо саме сего Куршуда Іслям-паша накинув ґалєрі. Не знаєш, нащо, не хто ніхто, як той Куршуд, мене позвав сюди. Також не знаєш, чого я, на його баження позвав тебе.

— Тебе позвав Куршуд? Куршуд тебе? Ти мене на баження Куршуда? Куршуда? Заступник намісника, зять намісника взяв на службу, взяв на сторожів скарбу розбійників, уже не раз і не два засуджених на шибеницю? Як се правда, то хиба на те, щоби нас обох затащити до Стамбула і на очах султана вбити на палі!

— Бо, кажу тобі, ти ще не знаєш, в чім діло. Отже слухай і не перебивай. Нашу рбамову треба закінчити, заки хто приступить до нас... Ти мабуть чув, що одна ґалєра, яку намісник був до Стамбула, опинилася в руках ушкалів.

(Дальше буде).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Л. К., Ф. С., Па. — Похибку вже справлено.

А. Ф. — Ваше справлення похибки редакція дуже радо приняла би, та тільки не можна зрозуміти, звидки у Вас взялася така жовч. Всякому чоловікови може случитися похибка, та тим більше чоловікови, який не вміє читко писати. Коли тала похибка зайшла, то вона не є виною ні редакції, ні складача. Винувати когось за злу волю несправедливо, як несправедливо булоби Вас винувати за нечитке письмо. Замість ламатися за похибку, приписувати якесь завзяття людям, які Вас навіть не знають, се не свідчить гарно ні про Вашу вдачу ні про Ваш розум. Замість писати лайку, чи не краще булоби написати так, як отсе написав один громадянин з Форд Сити: „Ч. 140. Свободи з 18. червня 1927, я завважав помилку". Тут він каже, яка помилка, і каже: „Має бути: так а так". От і все. Чемно, прилично, словом по людському. А Ваше?

ЗНАЧІННЯ І МЕТОДИ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ПРОПАҐАНДИ.

(З „Українського Революціонера".

Визвольна боротьба поневолених народів не обмежується виключно на акт терору, саботажу або масового збройного повстання. Навпаки — у всіх стадіях тої боротьби пропаґанда, себто поширювання революційних ідей серед широких мас поневоленої нації, приєднування прихильників і активних робітників в революційних кадрах, виховання провідників революційного руху, є так само необхідні, як воздух і вода для всякого життя. Без пропаґанди не може бути навіть бесіди про масовий народній здвиг, про стихійну визвольну боротьбу.

Революційна пропаґанда, це зброя не менш грізна й успішна як бомби і динаміт, а в декотрих моментах боротьби вона рішає про її вислід. Значіння пропаґанди пізнали вже могутні держави підчас світової війни. Анґлія зорґанізувала окреме міністерство по справам пропаґанди і тій пропаґанді завдячує у великій мірі свою побіду. Розуміється, що революційна пропаґанда поневоленого народу, а зокрема Українців під польською займанщиною не може послугуватися такими методами і засобами, як пропаґанда великої світової держави. Вона мусить шукати инших примірів, а саме там, де велася цілими роками або й десятками літ невсипуща підпольна, революційна робота, ось як на прим. в Італії, Македонії, Ірляндії і в передвоєнній російській імперії.

Але заздалегідь треба зазначити, що українська національна революційна пропаґанда не може сліпо копіювати ні одного з наведених примірів, але вона мусить опертися на національно-соціяльній основі, яка знаменує відносини, серед котрих тепер опинилися західно-українські землі під Польщею і Румунією. Треба здати собі ясно справу з факту, що національно-революційна пропаґанда має не лиш руйнуючу мету, щоби розвалити ляцько-румунську тюрму неволі, примусити ворожого окупанта до уступлення з нашої території, але рівночасно має вона велике позитивне завдання: стерти пятно рабства й опортунізму з обличчя народніх мас, викресати в них святий огонь — почуття національної гордости і стремління до державної незалежности.

В першу чергу звертається отся пропаґанда до своїх, бо національна революція, це важка, безпощадна боротьба, яка потребує тисячів робітників: революціонерів-учителів, революціонерів-боєвиків, революціонерів-местників та вкінці революціонерів-орґанізаторів визволеної вже нації в своїм незалежнім орґанізмі.

Революційна пропанда у першій своїй стадії зачинає від приєднування прихильників. В тій цили видається підпольні ґазети, поширюється відозви, летючки, проклямації та наліпки. Рівночасно йде непомітно славна пропаґанда, яку ведуть підібрані піонірі національної революції. Очевидо мусять вони вести свою роботу дуже тактовно й обережно, щоби не звернути на себе уваги польської поліції і шпіонів та провокаторів, заки ще вспіли як слід поширити революційні ідеї серед свого найблищого окружження, приміром в студентських кружках, гуртках чи товариствах, які, хоч мають леґальний характер, дають до певної міри свободу політичної діяльности.

Треба зачинати від критики гнету наїзників, дискутувати на історичні теми, обговорювати визвольний рух чужих народів, щоби висондувати, хто й о скільки цікавиться такими справами. Відтак треба приступити до зорґанізовання революційного гуртка, не називаючи його навіть відразу революційним, зате на ділі зробити його підготовчою школою революційної пропаґанди.

Головним завданням таких гуртків булоб теоретичне підготовання революційних пропаґандистів після певного пляну. На сю тему напишемо в одному з найблизших чесел У Р. окремо, а тепер подаємо загально, що пропаґандисти української національної революції мусять придбати собі такий засіб теоретичного знання, щоби не тільки дорівняли всім противникам і суперникам, але щоби їх перевисшили. Крім того наші пропаґандисти мусять мати характер чистий як кристал, твердий і непохитний як ґраніт. Зручність, проворність, самопевність, сміливість і тверезий спосіб думання. Будьте хоробрі як льви, хитрі як вужі, але характером чисті як голуби.

Український національний революціонер - пропаґандист мусить брати собі примір із усіх тих героїв визвольної ідеї, зачинаючи від апостолів-мучеників, які не для зарібку, чи наживи ані не для слави, але служили для самої ідеї. Пропаґували її скрізь, де їх післали, вірили в сю ідею і ту віру припечатали власною кровю.

В кождій революційній пляновій орґанізації побіч пропаґандичної роботи йде орґанізаційна праця центрального проводу і підчинених йому обласних, повітових та місцевих проводів. В революційній орґанізації мусить панувати безоглядна дисципліна і послух. Се не виключає річевої критики, о скільки вона пособляє ділу національної революції, але бережіться від шкідливого й погубного критиканства, ліпшезнайства і т. п., бо досвід учить, що де зачинається нібито від критики, там кінчиться на зневірі, підозріннях, а навіть на розбиттю орґанізації, як не на чім гіршім — провокації і зраді.

Крім пропаґанди слова, треба вести пропаґанду діла. До пропаґанди діла підбирається вже випробуваних характерних революціонерів-робітників. Така пропаґанда вимагає не так теоретичного підготовлення, як залізних нервів, самопевности, відваги і готовости саможертви на випадок виkриття.

Це ані на хвильку не сміє непокоїти чи зражувати наших пропаґандистів діла, бо хоч не один жовнір революції впаде, то український національний революційний прапор піднімуть його товариші вгору високо і понесуть на погибель вражих Ляхів-гнобителів, на честь і славу України.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ҐЕНІЇ НАУКИ СПАСИТЕЛЯМИ ЛЮДСТВА

Написав Др. Александер Сушко.

(Продовження)

(8)

XI.

Нова світова війна.

Як свідчать останні депеші, **побідні** Французи виступили несподівано для усього культурного світа з пляном велитенських узброєнь усеї своєї нації та ґіґантських уфортифіковань усеї француско-німецької границі — коштом вже не міліонових, але біліонових сум... Вслід за Французами підбігає наша „сердешна матка" Польща, а там і всі инші більші і менші середно та полуднево-європейські держави. Міліонові суми кидають тепер рік-річно на усе свіжі і свіжі зброєння. А в парі з цим ідуть зброєння радянської Росії, Туреччини та Азії.

Є очевидним, що над Европою, а там над усім світом, нависли опять грізні, чорні хмари. А в цій новій великій братовбийчій різні вже не виступатимуть самі мущини, ні! Поволі, поволі в европейських державах іде тиха але енерґійна пропаґанда за втягненням до будучої різні народів і женщин. В Польщі та Московщині пропаґується цю горендальну й явно канібальську ідею отверто. Недавно промовляв за цим отверто совітський міністер війни, вигукуючи: „Ми не є ані Толстівці (основна нута толстівської фільософії: „не протився злу"), ані веґетаріяни (то є ті, що їдять лише ростинні страви), — і ми мусимо фабрикувати трійливі ґази". Він величав теж справність усеї червоної армії, а передовсім же воздушної фльоти, та потішав усіх надією, що „в часі передишки, якої уділено Росії наслідком її хвилевої (тактичної) мирової політики, Росія розвине у себе достаточну **хемічну індустрію** (т. є. фабрики для виробу амуниції та трійливих ґазів, які гратимуть у великій війні будучности головну ролю)".

В теорії ці горячкові военні приготовання комуністичої Росії не є викикані длухом „імперіялістичної" аґресивности та заборчости. Комуністичні теоретики запевняють нас, що военні приготовання Росії „випливають льоґічно з основної теорії большевизму, т. є, що світова революція є історично „неминуча". Звідтіля ідуть ці „святочні приречення" комуністів, у яких усе є натяки на „всесвітні" зобовязання червоних; поздоровлення піднесеною в гору рукою, при чім пять пальців долоні означає символічно пять частий світа, та усякі инші комуністичні „символи", що свідчать про міжнародню закраску комуністичного руху. Надто творилися там серед цивільного населення кружки „Приятелів Авіяції" (воздухоплавства) та хемії. По клюбах, читальнях, школах, робітничих галях — скрізь творяться „кружки військового приготовання", й молодіж наганяється скрізь до примусового військового треновання, та взагалі поширюється усіма можливими способами знання военної штуки.

„Будь готов!" — отсе клич, який лунає нині здовж і поперек усеї совітської Росії, й буквально усе, що жиє, студіює з запалом, гідним кращої справи, науку масового мордовання ближних.

„Є конечним, аби ми були приготовані до найгіршого", говорив премієр Росії, Алексей Риков, до 3.209 делеґатів, що зїхалися були недавно в Москві на наради четвертого конґресу Союза Рад. Соціялістичних Републик. „Нервозність, яка обхопила увесь світ, здається, вказує, що ми є опять на світанку нової війни. І хоча ми бажаємо мира, наші сусіди, які є готові ударити на нас, не сміють думати, що ми є неприготовані".

І вже не кождий тиждень, але просто кождий день приносить все свіжі і все нові вісти про дальші і все більші зброєння просто усіх держав світа... Від закінчення останньої великої війни не проминуло ще повних десять літ, а на наших очах приготовляється отверто нова, і то, безпечно, ще страшніща міжнародня заверуха ніж попередня.

Що вона прийде скорше, чим ми собі уявляємо, про це усі переконаємося в скорім часі. А який буде її вислід, про це кождий нехай ворожить, як йому подобається. Для мене очевидним є одно:

У великій надходячій світовій війні побідить людський мізк, людський ум, людський ґеній, — побідить Наука.

(Дальше буде).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

СЕНТ ЛУИС, МО.

На Український Просвітний Дім в Ролеві, повіт Дрогобич.

Вже рік минає, як ми одержали з краю відозву, в якій звертаються до нас, односельчан села Ролева, наші брати з просьбою о допомогу в будові Українського Просвітного Дому.

По тяжких трудах скликали ми тут мітінґ і взялися до роботи. В той спосіб зібрано $83.80, а по оплаченню посилки в сумі $2.80, вислано до краю $81.

Дорогі Родимці. Це мала жертва, бо нас односельчан в Америці богато. Біда в тім, що ми не вміємо і не хочемо цінити просвіти, бо як би ми знали вагу просвіти, то поспішили би з жертвами в інакший спосіб. В старім краю наші браття борються з Ляхами і терплять, а тут навіть на лист тобі односельчанин не відпише, коли його проситься о жертву.

Хай того не буде між нами. Всі Родимці, особливо ті, що живуть у Филаделфії, повинні памятати за своє рідне село і за той Дім Просвіти, який там будують.

Досі жертвували слідуючі:

По $5.00: М. Дмитришин, Й. Викрикач, С. Левіцький, Ів. Романів, Ів. Добромільський; по $3.00: М. Паращак, Ст. Волянський, М. Кондратів; по $2.00: Т. Владика, Ів. Хрунь, В. Паращак, М. Кокуруз, П. Лесів, В. Кокуруз, М. Добромільський, М. Кульчицький, Й. Ґреськів, Ст. Патент, П. Міштурак, Ів. Лисий, Т. Кондратів, М. Андибур, Н. Паращак; по $1.00: В. Хрунь, М. Волянський, Ів. Паращак, В. Медвідь, П. Ярема, В. Андрусь, О. Ґромоцький, В. Щупляк, М. Парашак, Іл. Кундиревич, М. Ґардибайло, В. Медвідь; по 50 ц.: Ів. Онуфрей, Ів. Була, М. Лазорович, П. Ґолдяк, Н. Марцинишин, Ів. Коробій, Ів. Храсім, В. Сорока, Ів. Тиндик; по 25 ц.: М. Поцілуйко, В. Кліщ, Анд. Комар.

Загальна сума $81.25.
Додано $2.55.
Разом зібрано $83.80.

БОСТОН, МЕС.

Збірка на інвалідів у православній церкві.

Бостонські Українці, що згуртовані коло української православної церкви, ніколи не минають нагоди, щоби показати свою любов до рідного краю. Так і сталося тепер, як до громади дійшли зі Львова листи від заряду Товариства Помочі Інвалідам, у яких пишеться про наґлу потребу зібрати жертви на будову дому для наших героїв, які своїми грудьми колись засланяли край перед ворогом і в бою каліками стали. Бостонські Українці зрозуміли, що такий дім повинен стояти вже давно, а коли його нема, то праця коло нього повинна бути як найскорше приспішена. Не пропускаймо ніякої нагоди, щоби се діло довершити.

З нагоди Зелених Свят, в неділю, дня 12. червня, наш священик о. М. Кучер виголосив на проповіди патріотичний заклик до громади. Він міг говорити про інвалідів як про своїх колишних товаришів, що боролися попри нього в рядах Української Галицької Армії та яко Січові Стрільці проливали з ним кров на ланах України за її Волю й Свободу. Слухаючи оповідань священика-очевидця походу, громада перенеслася уявою в ріжні околиці України, бачила нужду, муки й страждання наших борців, бачила бої з Ляхами, Москалями, Румунами, бачила славу української армії та її катастрофу.

Далі священик, колишній стрілець, говорив:

„З тої армії осталися нині великі памятки на українських полях: могили тих героїв, що в боротьбі за рідний край запладили своїм життєм, дали найвисшу заплату, яку може зложити людина. На тих могилах сходяться наші люди, щоби окрасити гроби та росповісти підростаючому поколінню про славну боротьбу за волю.

„По тій армії осталися далі скитальці, що тиняються по ріжних закутинах світа. Вороги їх до краю не пускають, і вони по світі тиняються, хліба шукають.

„По них лишилися ще й каліки української армії, які не могли вийти з краю, Інваліди Української Армії. Вони осталися на полях боїв, ранені, хорі й виснажені. Вони нині в краю під ворожим панованнєм. Вони в селах і містах західної України, переважно у Львові. Вони виставлені на сміх наших ворогів. Не один з них не може собі заробити на життя, а милостині просити не хоче у ворога. Ми легковажимо собі калік-героїв нашої визвольної боротьби, не дбаємо за їх забезпеченнє, а вороги з них насміваються. Неодин з тих калік остався без рук, без очий, неодин нездібний до праці, неодин тягаром власної родини".

„Ми, американські Українці, не думали нераз ні на хвилину про їх горе. Та тепер приходить така хвиля, коли ми мусимо се зробити. Вони за нас страждали, а ми тут забавлялися, про свій патріотизм говорили. Чи не пора нам тепер показати ділом, які ми патріоти, коли наші борці осталися каліками та до нас руки простягають? Чи не признати нам їх просьбу за свій обовязок?

„Кличуть вони нас, щоби ми допомогли їм вибудувати дім, свою хату, де вони моглиби свобідно відпочати. По всій Америці йде збірка для інвалідів. Чи знайдуться між нами такі, які відмовляться? Які скажуть, що наші борці мають до ляхів або до москалів руку простягнути, щоби вони їм помогли?"

На сей заклик присутні в церкві громадяни заворушилися. Коли о. Кучер пішов по церкві за жертвою, зібрано понад 45 долярів. Сума невелика, але се тому, бо зібрані не були до збірки приготовані. Однак вони давали від серця, кілько хто міг. Кождий давав, щоби показати, що наша громада не з тих, що про патріотизм говорить, а коли прийде до жертви, ховається за чужі плечі.

Наша громада стягнулася немало на довгу боротьбу проти римських висланників та варшавського сміття, проти всякого рода Рутенців, однак ми нині бачимо, що се значить освободитися від всяких чужих впливів. Хоч знеможені фінансово, ми все ще помагаємо всякій народній справі, тоді як другі громади, які ніяких подібних видатків не мали, через ті чужі впливи йдуть нашим гнобителям під ласку й ніякої допомоги на українські народні цили не збирають. Не минали ми ніякої народної збірки, а тим більше не минули ми такої важної справи, як справа будови дому для наших інвалідів у Львові. Ми думаємо, що сей дім повинен бути виставлений виключно коштом американських Українців, та що сею справою повинні занятися сейчас і церкви, і товариства, і брацтва, сестрицтва, клюби, словом, усякі установи, які мають претенсії називатися українськими.

Збірку вислано через Обєднаннє.

Н. Давискиба,
Бостон, Мес.

ДЛЯ КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1928 РІК.

Проситься українських лікарів, дентистів, адвокатів, учителів, бизнесменів, як купців, ріел-естейтменів, контракторів, та інших **професіоналістів і підприємців** в усіх містах Злучених Держав, подати свої адреси для поміщення в календарі У. Н. Союза на 1928 рік.

Також просимо подати, де є і як називаються українські **банки, будівляно - позичкові спілки, кооперативи, Народні Доми** й інші підприємства.

Також, де є **українсько-американські школи** з правом прилюдности.

І вкінці усі українські **культурні товариства й інституції** (як музичні школи, хори, театри) і **громадські установи** (клюби, товариства).

Просимо поспішитися з присилкою. Реченець до 30-го мая с. р.

Се в інтересі кождого громадянина і всіх українських установ в Америці, бо імена й адреси будуть подані поазбучно і будуть в руках 20,000 членів У. Н. Союза через цілий рік.

Адресувати:

„SVOBODA"
Box 346
JERSEY CITY, N. J.

Видавництво У. Н. Союза.

ГРОШЕВІ ПИТАННЯ В РЕВОЛЮЦІЙНІЙ ПРАЦІ.

Грошеве питання в кождій революційній організації є завсіди одним з найважніщих життєвих питань. Видатність праці одної чи другої організації є завсіди залежна від грошевих засобів, якими дана організація розпоряджає.

Вже поверховне хочаб обзнакомлення з історією ірляндських, польських і російських організацій дає богато доказів на правдивість того твердження. І кождому, хто тільки трохи вдумається в те, що представляє собою всяка революційна організація, цему стане зрозуміла залежність успіхів її праці від гроша.

Всяка революційна організація ставляє собі метою боротьбу з противником, зорганізованим звичайно як держава, тобто противником, який розпоряджає, можнаб сказати, всім, почавши від адміністративного апарату, армії, поліції, а скінчивши на великих грошевих средствах.

Правда, що цю нерівність сил у революційній організації вирівнується запалом, вірою, самопосвятою для ідеї, але все це дається зробити лиш до певної міри. Кріса, револьвера, бомби чи иншої зброї не можуть заступити ані груди, готові виставитись на ворожі кулі і багнети, не може заступити найсильніще затиснений пястук ані навіть найбільше завзяття. Зброї ворога мусить протиставитися зброя членів революційної організації, а опісля і цілого народу.

А роздобуття зброї, її переховання і розділення (се може зрозуміти навіть ляік в революційній праці), се річ, яка вимагає не тільки незвичайно богато труду, але й видатків.

Попри засомотрення організації у зброю, другим ділом, яке вимагає матеріяльних засобів, є пропаганда. Ледви чи люди, які не мають змоги вглянути в підземелля революційної праці, є в стані зрозуміти, скільки труду, а передовсім гроша потрібно хотяйби на видавання малого революційного органу, не говорячи вже про такі річи, як видавання нелегальних брошур. А в тому случаю не ходить о напечатання даної річи, але й о її поширення по цілому краєві; а поширити підпільну літературу можна тільки в той спосіб, що її розвозять підібрані до сеї праці люди. Так поширали нелегальну літературу російські і польські революційні організації, так поширяти її мусить і кожда инша того рода організація. Зрозуміло знова, що і тут успіх залежить від фінансової засібности організації.

А візьмім під увагу звязки, стан праці, від котрої залежить справність цілої організації, стан, який кожда організація старається поставити як найлучше, а се знова річ, вимагаюча гроша. Там, де двом людям чи двом товариствам, щоби порозумітися, вистарчить написання листа й оплатити його кількасотиковим значком, в революційній організації приходиться посилати окремих післанців і курієрів. Ізза почтової цензури ніяка революційна організація не заризикує поблагоджувати щонебудь почтою (тим більше в Польщі).

Дальше, кожда революційна організація мусить бути приготована на те, що один або другий її член попаде в тюрму або опиниться в положенню „нелегального". В тому случаю обовязком організації є старатися за своїх членів і в міру змоги допомагати їм.

І природно, що в кождій революційній організації найдеться ще неодна справа, побіч вичислених, якої виконання чи занехання, це річ тісно звязана з фінансовим станом організації. Про се можнаби говорити дуже широко, та ми думаємо, що й те, що ми сказали в тій статейці, знайде належне зрозуміння в нашій суспільності.

Піддержати Західно-Український Національно-Революційну Організацію це обовязок цілої української суспільности; тим вона допоможе визволенню Західної України з чужинецького ярма.

Наша суспільність, хоч і обтяжена ріжними драками на річ чужої окупації у формі податків і данин, все таки повинна памятати, що на поставлення своєї революційної організації, своєї революційної армії средства мусять найтися. — („Український Революціонер").

ЗАЗИВ
ДО НАШИХ БРАТІВ ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА КОЗІВКИ, ПОВІТ ТЕРНОПІЛЬ.

Вже шість літ минуло від закінчення війни. Хоть настав вже мирний час, не можна ніяк в нашій громаді розпочати якоїсь праці на поли народнім, чи економічнім. Вже в минувшім році дійшли ми до переконання, що головною причиною сего є брак власного дому, де моглиб відбуватись сходини членів, вистави та концерти. Постановили ми братися до будови. До сего часу зібрано в громаді поверх 500 дол. Тяжкі відносини матеріяльні в краю не позволяють на більші жертви. Зібрана сума вистарчить заледви на купно площі під будову. Саму будову треба би відложити на яких пять чи шість літ. Щоби приспішити сей час, видрукували ми листи на дрібні збірки, котрі розсилаємо і у нас в краю, до Америки і до Канади.

Просимо отже — допоможіть нам здвигнути у нас дім Просвіти, збирайте і найдрібнійші датки, а Імена Ваші будуть записані в книзі Членів Добродіїв, щоб і грядучі покоління знали, за чиї жертви вибудовано в нашім селі святиню науки.

Пересилаємо з гори найщирійшу подяку за труд та жертви і здоровимо козацьким — Гаразд!

ЗА КОМІТЕТ
будови дому Тов. „Читальня Просвіти" в Козівці:

Гринько Задорожний, Андрій Дацик, о. Антін Онуферко, Василь Пасічник, Микола Бунт, Микола Дацик, Іван Петрик.

Зібрані гроші належить слати на адресу касієра: Василь Пасічник, син Ізидора, Козівка, п. Прошова, пов. Тернопіль.

УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ ЗАІМПОНУВАЛИ АНГЛІЙЦЯМ.

Пятниця і субота, 3. і 4. червня ц. р., були для Українців у Вінніпегу днями триюмфу перед Англійцями і другими народностями сего міста. В тих днях виступали в театрі Плейгавз вибрані танцюристи зі школи Авраменка та добре вишколений хор Українського Народнього Дому під проводом проф. Е. Турули. Виступи українських танцюристів та хору представили вінніпегській публиці Українців у зовсім иншім світлі, ніж вона була призвичаєна їх бачити. Тут Українці виступали з такими скарбами мистецтва, що приходилося їх щиро і з одушевленням подивляти, а не дивитися на них згори. І се може перший раз щоденна місцева преса розписалася про місцевих Українців з такими похвалами, які рідко коли можна в ній читати навіть на адресу найбільших приїзжих артистів. „Пиром красок, костюмів, танців та співу" назвав виступи дневник „Фрі Прес", який звичайно є дуже здержливий, коли приходиться йому сказати про Українців щось доброго. А спеціяльний справоздавець часопису „Трібюн" закінчив свій опис словами: „Взагалі була се чудова і поражаюча вистава... Можна сумніватися, чи подібну виставу можна булоб видіти денебудь поза самою Україною".

Похвали місцевої англійської преси не були незаслужені. Хто був на попиcі школи Авраменка в Амфітеатрі місяць тому, той відразу мусів добачити ріжницю між попиcом цілої школи а попиcом вибраних танцюристів. В додатку чар українського національного танцю помножувався тепер, скажемо, в десятеро чаром української народної пісні. Одно і друге дивно може з собою сплітатися і для того, хто на се не був приготований, отвирається новий світ краси. Вистарчить лише уявити собі яких півтора сотки людей, ріжного віку і росту, в чудових, мальовничих українських строях, котрі творять превчудні, граціозні фігури танців при звуках чудової української пісні, яка робить музику злишною. Все те справляє таке враження, що до смерти його не забути.

Вистава була поділена немов на чотири дії, з яких одна, а саме третя, була полишена виключно для хору. Перша дія представляла велику сцену з тою ріжницею, що побіч гагілок були тут і инші танці. Друга дія так і називалася „вязанка українських танків". Четверта дія переносила глядачів парусот літ в минувшину, у козацькі часи. Зачиналася відтворенням картини Репіна „Запорожці пишуть лист до султана", з чого відтак вивязалися загальні і сольові козацькі танці. До тої самої категорії танців можнаб зачислити і танець Гонта, який відтанцював артистично сам балетмайстер Авраменко.

Вечері 3. і 4. червня не скоро забудуться у Вінніпегу. Зачуваємо, що деякі люде були так одушевлені виставою, що були на ній три рази під ряд (бо в суботу по полудни було матіне). — („Укр. Голос").

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

